

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Augustus' 14-dikén 1821.

Oláh Ország.

Herczeg Ypsilanti Sándor illy Proklamációt intézett a' vezérlése alatt volt sergekhez az utolsó szerencsétlen csatázás után, melyről annak idejében irtunk volt: —

„Katonák! — de nem! — nem mocsokolom-meg ezen Szent, ezen becsületes nevezetet, az által, hogy azt személyetekre ruházom — Gyáva nép-csoportok! A' ti árulásaitok a' ti spionkodásaitok engem' arra kényszerítenek, hogy benneteket elbocsássalak. Ezen-túl minden öszszecsatlódás' kötele ketté van köztem és közte-tek vágattatva. Mélyen benyomattatva fogom szívemben hordozni azt, hogy vezérlőtök voltam! Esküvésteket megszegtetek, Istentekkel 's hazátokkal együtt engemet is azon szempillantásban árultatok-el, melyben vagy győzedelmeskedni vagy dicsősségesen meghalni reménlettem vala. Elbocsátlak tehát benneteket! Siessetek a' Törökökhöz, a' ti, hozzátok egyedül méltó gondolkozású barátaitokhoz! Bujjattok ki az erdőkből, jöjjetek-le a' hegyekről, a' ti gyávaságtok' menedékhelyeiről, 's a' Törökökhöz futván csókoljátok kezeiket, a' mellyekről Religióknak az emberiség-gel ellenkező módon meggyilkoltatott fejjeinek, Pátriárkháinknak, Püspökeinknek, 's számtalan más ártatlan atyátokfiainak szent vére lecsepeg! Igen is, siessetek hozzájok futni, 's vásároljátok-meg szolgáltokat életeteknek letétele által, 's feleségeitek' és gyermekeitek' becsületének feláldozásával. —

„Ti pedig, a' Szent Seregbéli valóságos-Hellénusoknak boldogult lelkéik! a' kik árulás-miatt, mint hazátok' boldogságáért való áldozatok, úgy bullottatok-el, fogadjátok-el töllem hazátokfiainak köszönetét. Még csak kevés idő fog eltelni addig, míg a' ti neveiteknek örökkévalóvá tétetődése végett oszlop fog emeltetni. Lángoló vonásokkal vagynak mind azoknak a' barátainnak neveik szívembe bemettzelve, a' kik' erántam egész végig hűséget 's egyenes indúlatot bizonyítottak. Lelkemnek egyedülvaló élesztő itala mindenkor a' reájok való megemlékezés fog lenni. Kaminár Sávát pedig, 's eme Szökevényeket 's a' közönséges megszáldásnak 's a' zászló mellől való elpártolásnak Okozójit, Duca Constantinót, Basilio Barlát, a' Fanárbéli Manó's Györgyöt, ugyancsak a' Fanárbéli Suzzó Gergelyt, 's a' semmirekellő Skuffó Miklóst, által adom az emberek' gyűlölésének, a' törvények' boszszúállásának, 's tulajdon hazájokfijai' átkának. —

„Caravia Basiliust is megfosztom, engedetlenségiért 's illetlen magavi-seletiért, azon rángtól, mellyel ő az én fegyveres társaim közt birt. —

„Költ Rimnikben, 1821. dikben Jun. 8-dik napján. —“

„Ypsilanti Sándor.

Nagy Britannia.

A' koronázási ebédkezésre megfőztek,

)(

megsütöttek, s elköltöttek, Julius 19-dikén 7442 font marhahúst, 7138 font borjúhúst, 20,474 font herbécshúst, 7 bárányczimert, 25 bárányczombor, 160 báránymejlikrát, 389 ökörlábot, 400 borjúlábot, 250 font vadhús-szalonnát, 160 ludat, 720 kappant, 2130 tyukot, 1730 font háziszalonnát, egyéb 550 font zsiradékot, 912 font vajat, 8400 tojást. A Confétek és egyéb süteményekbe kívántató holmik nincsenek ideszámálva — (Igy bizonyosan lehet igaz, hogy ezen asztaloknál csak hideg eledelék találtattak volna.) — A nagy meleg miatt sok fő aszszonyságok elájultak a szalában; így járt a többek között Esterházy Hercegné is, az Austriai Nagykövetné.

Portugallia és Brasilia.

A mi pontos tudósításaink, így szoll Londonban a Ministeri Kurir, mellyeket Portugalliából a dolgok állapotjának változásairól vettünk, nagyon méltók a valódi figyelmeséssel való megfontoltásra. Azon revolúziós Tisztviselői Karnak, melyet ott a Cortesek nevezetével illetnek, minden titkolódás nélkül való irtekezetei olyanok, s a Királynak félelmes engedelmissége, oly dolgok, hogy valóban ahöz kell készeknek tartani magunkat, hogy valóban meg kellett érniünk, hogy ezen Fejedelemtől az ő Felséges rangja eránt tartozó közönséges tisztelet-tételi bizonyosságok is meg fognak tagadtatni, a melly a republikai durvaság barátjainak nagy mértékben kedves dolog lehet. Nem kevesebb mértékben kedvetlenek az emberiség barátjainak azon tudósítások is, a mellyeket Spanyol Országból veszünk. Hetedik Ferninandus félbeszakadás nélkül küszködik még most is azon faktzió ellen, melly ötöt a Királyi Hatalomnak már felé-

től megfosztotta, s az ő ellenkezői minden öszszecsapás alkalmosságával többtöbb nyerességgel térnek vissza a csatából. Mind ezeknek kimenetele sokkal nyilvánosságosabban fekszik szemünk előtt, hogy sem megcsalhatnók magunkat eránta.

A Brasiliában Rio-de-Janeiróban a Királynak onnét lett eltávozása előtt előfordúlt lármás történetekről illy környülálas tudósításokat közlenek az Ujságlevelek, olly megjegyzéssel, hogy talám ezen történetek is siettették az ő Felsége onnét lett elevezését: —

„A Rio-de-Janeirói Kommandáns azal vádoltatván, hogy a katona sergek által valamelly Politikai változást akarna kieszközteni, s e végre a katonaságot a következő Nagyhéti inneplések alkalmosságával Connel nevű Generálmájornak halotttiszteleti színe alatt öszszegyűteni akarná: erre nézve a Kommandirozó Generális az eránta támodott gyarufának eltávoztathatása végett, ezen innepi pompák tartatását tovább halasztotta. A következő napon azt hirlelték el a rosz indulatú emberek, hogy a fegyveres sergek között nem uralkodnék jó gondolkodás a Királyra s a köz ügyre nézve; a Generális tehát, hogy az efféle mesterkedésekből következő minden féle rosszaknak elejét vehesse, a tiszteket a Szent János templomba mind öszszehivatta, s mirekutána ott előttök kihirdette, s kinyilatkoztatva volna, hogy mind azok, kik a Constítúzió által elejikke szabott útról eltérnek, kötelességeikkel ellenkező úton indulnak el, azt kívánta tőlök, hogy a következő esküvést tegyék le, s ezt legelőbb is maga letette: „Mi esküszünk s legszen- tebb katonai szavunk által megigérjük, hogy Fejedelmünk eránt szeretettel és

„engedelmességgel, 's nemzeti Képvise-
 „lőink eránt bizakodással viseltetünk.“ —
 Ezen egész napon, úgymint Aprilis' 20-
 dikán, semmi egyéb katonai parancsolatot
 nem adott ki a' Kommandáns, csak azt úji-
 totta meg, a' melyet még Márczius' 19-
 dikén adott volt ki, 's a' melynek a' volt
 foglalata, hogy a' katonák az estvéli dob-
 szó után szállásaikról ki ne mennyenek,
 's strázsa csoportjaikat, a' közönséges csen-
 dességnek fenntartatása végett kettőztes-
 sék. Azonközben a' Válosztó emberek a'
 Képviseleknek kiválosztására ugyan ezen
 napon a' Kerskedők piaczára kigyüle-
 keztek. A' rend barátjai csendességgel
 várták az ő munkájok' resultatumát, míg
 azalatt a' közönséges ügy' ellenségei erő-
 szakos és hebehurgya eszközöket főztek
 elméjekben; láziasztó beszédek 's dohogó
 kiáltozás foglalták el a' csendesség' és hi-
 deg vérűség' helyét. A' szabadság' oltal-
 mazó bátyájin a' fejetlenség' láziasztó
 szava foglalt helyet. A' Válosztók' gyü-
 lése még azon este két embert küldött,
 a' néptől ösztönöztetvén, a' Generális' szál-
 lására, azt kérdeztetvén, hogy a' fegy-
 veres sergek 's megnevezve a' 11-dik Ba-
 talion mi czélzással állittattak ki fegyvere-
 sen — a' melly kérdésre a' szolgálaton
 lévő Adjutáns, a' Generális nem lévén
 szállásán, olly feleletet adott: hogy ezen
 dologról semmit se' tud, ez eránt semmi
 parancsolatok kiadva nincsenek, és hogy
 ő maga haladék nélkül a' dolognak meg-
 vizsgálására fog menni. A' Követek addig
 a' Generális' szállásán maradván, az Ad-
 jutáns olly váloszszal érkezett vissza hoz-
 zájuk, hogy a' nevezett Batalion még csak
 felkészülve sincsen. Az alatt a' második
 Követtség is megérkezett vala a' Válosztó
 gyűléstől, 's már ekkor a' Kommandáns
 is szállásán lévén, ez azonnal a' gyűlésbe
 vette útját, a' hol Duprat Lajos nevű

polgár ötöt megszollitván azt kérdezte a'
 nép' nevében nagyon megbántó sza-
 vakkal tőle, hogy hát micsoda rendelése-
 ket adott ezen napra nézve a' katonák' ele-
 jébe? A' Generális, a' ki csak a' közönség'
 javát forgatta szemel előtt, szokott meg-
 határozással felelt a' kérdezősködő ember-
 nek, a' mellyel a' nép meg nem eléged-
 vén, azt kívánta tőle, hogy azonnal küld-
 jön olly parancsolatot a' kikötőhelynek
 minden bátyakommandánsaihoz, hogy
 semmi féle, sem honnyi sem idegen, és
 sem kereskedő sem hadi hajóknak meg ne
 engedjék a' tengerre való kivevést. Ezt
 a' Generális nem tellesítvén, azt kíván-
 ta, hogy adják írásban erőszakos kíván-
 ságoknak minéműséget, hogy azt, mint
 ezen erőszakoskodásnak bizonyosságát a'
 Királyhoz küldhesse, kinek ő, mint Gene-
 rális, csak egyedül tartozik engedelmes-
 kedni. —

„Azután a' láziasztók' ingerlésére egy
 olly esküvésnek készítéséhez fogott a' Vá-
 losztók' gyűlése, a' melynek ereje szerint
 arra kellett volna elkötelezni magát a' Ki-
 rálynak, hogy addig, míg a' Cortesek Lis-
 bonában a' Constitútiót megkészitenék,
 elfogadja a' Spanyol Constitútiót
 — 's azonnal egy Deputatzió is nevezte-
 tett ki, hogy ezen esküvést még ezen este
 a' Királyhoz vigye. A' Király még e-
 zen este illy Végzést adott ki ezen eskü-
 véstre nézve: —“

„Meggondolván azon esküvésnek fog-
 „lalátját, mellyet a' Rio-de-Janeirói Dis-
 „triktusbéli Válosztó emberek' gyűlése, a'
 „népnek sürgetésére nézve, a' Spanyol
 „Constitútió eránt letett, 's a' melly né-
 „kem is előmbé tétetett olly kívánsággal,
 „hogy az, ezen Dekretumnak kiadattatásá-
 „tól fogva a' Lisbónai Cortesek által készít-
 „tendő Constitúciónak megkészüléséig, a'
 „melyre tudniillik mi már egész Udva-

„runkal együtt megesküdtünk, nállunk is
 „a' Spanyol Constitúzió követessék: jó-
 „nak találom megparancsolni, hogy ezen
 „Constitúzió mától fogvást Brasiliában is
 „egy betűig megtartatassék és követessék,
 „mind addig, valameddig a' Lisbonában
 „lévő Cortesi gyűlés által tanácskozás alá
 „vételődött Constitúzió tellyes tökéletes-
 „ségre nem vitettetik“

„A' Királynak ezen nagy engedősé-
 ge se' csendesítette-le a' felhevült indulá-
 tokat; a' választás' munkája nagy rendet-
 lenséggel folytattatott; melyre nézve a'
 Kommandáns a' gyűlésbe ismét vissza
 menvén, annak Elölülőjét magához szol-
 litotta, 's jóvalta néki a' Király' nevében,
 hogy az indulatok' nagy felhevülését tek-
 tintvén, 's hogy a' nagyobb elvetemedé-
 seket meg lehessen előzni, jó lesz az
 ülést más napra által tenni. Erre a' nép
 azt kezdte kiáltozni, hogy ő bizounyal
 tudja, hogy a' 15-dik Batalion felfegyver-
 kezve a' Roscio' piacán áll, melyre a' Ge-
 nerális úgy felelt, hogy ő ebből semmit
 se' tud, de el-megy' oda, hogy tulajdon
 szemeivel meglássa miben légyen a' dolog,
 's hogy a' Király' további rendelkezéseit meg-
 hallja. A' Király' rendelései, mellyeket
 ekkör a' Generálisnak elejébe adott, annyiban
 állottak: Hogy maga mellé fegyveres
 erőt vévén, 's azon piacon, hol a' Vá-
 losztó emberek öszszegyülekezve vagynak,
 megjelenvén, ezeknek adja tudokra, hogy
 az ő gyűlések bezárattatott, és hogy ő a'
 támodásnak minden fejeit 's a' katonák
 közül azokat, kik az elejekbe adatott pa-
 rancsolattal nem gondolván ezen gyűlés-
 ben megjelentek, elfogatja. —

„Minekutánna a' Generális ezen nyi-
 latkoztatás után a' katonákat két piacokon
 sorba állította volna, olly hír érkezett hoz-
 zá, hogy a' Gyűlést ugyan a' Választó
 Emberek elbontották, hanem a' szálában

csakugyan emberek maradtak: melyre néz-
 ve a' 8-dik Vadász Bataliont maga mellé
 vette 's az úczát, hogy senki el-ne szalad-
 hasson, strázsa csoportokkal megrakta. Azon-
 ban történvén, hogy egy Vadász, ki a'
 piacrarúgó uca' végén strázsaált, néhány
 emberek által, kik a' piacon állongottak,
 hegyes török által megölettetett, ennek
 pajtásai azt, ki a' gyilkosságot elkövette,
 de parancsolat nélkül, megtámolták 's meg-
 ölték, a' melly közben egy pistolylövés
 is esett, de szerencsére semmi sérelmet
 nem okozott. A' Batalion azonközben pa-
 rancsolatot kapván az eltávozásra, meg-
 indúlt, hanem éppen akkor a' katonák
 egy Választó polgárt megszemlélvén 's lát-
 ván, hogy a' szála' ajtaját bezárja, 's már
 most őket a' tisztjeik se' tartóztathatván,
 tüzet adtak, 's valami 40 lövést tettek, 's
 kardjaikkal is sok embert megsebesítettek.
 Hogy ezen egész lárma előrevaló czélzás-
 sal és elintézéssel történt, ki tettik azon
 kérelemből, mellyel a' Spanyol Constitú-
 zió a' Királytól kívántatott, valamint szin-
 tén abból is, hogy a' széllyel futott embe-
 rek sok fegyvert hagytak hátra magok
 után, mellyeket a' katonaság az ő elfutás-
 sok után öszszeszedett. —

Ezen történet után egy újabb Dekre-
 tomat adott-ki a' Király, 's ebben egyene-
 sen megmásolta azt, a' mit feljebb felho-
 zott Dekretumban a' Spanyol Constitúzióra
 nézve kiadott volt. Ezen újabb Dekretum-
 nak, a' melly Aprilis' 21-dikén reggel és
 délben közönségesen felolvastatott, e' volt
 a' foglalata: „Mint hogy nekem tegnap e-
 „zen Egyház' Választó gyűlésének Depu-
 „tatziója egy kérelmet adott előmbe, a'
 „melyről a' mondatott, hogy a' néptől jó-
 „ne, 's a' melyben az erőssítetett, hogy
 „az én' és a' nép' jóvunk kivánná, azt,
 „hogy az én' Brasiliai Országomban a' Spa-
 „nyol Constitúzió uralkodjék, nekem tet-

„tett vala meghatározni, hogy ezen Con-
 „stitúció vétetődjék-be addig, míg ide az
 „a' Constitúció megérkezhetne, mellyet
 „az én nagyon nemes és hűséges váro-
 „somban Lisbonában a' Cortesek készíteni
 „fognak; hanem minthogy ma úgy esett
 „értésemre, hogy az előmbbe adatott kíván-
 „ság csak azon rossz indítatú emberek' mun-
 „kája volna; a' kik csak fejtelenséget oha-
 „tanak; és minthogy más felől azt is lá-
 „tom, hogy az én népem azon esküvéshez
 „hűséges marad; mellyet én és ő, Febr.
 „26-ik napján a' Roscio piacán letettünk,
 „a' mellyért is én ő hozzá nagyon hálada-
 „tos vagyok: mind ezekre nékem minde-
 „neket, a' mik tegnap tisztiképpen történ-
 „tek, ma, semmitérőknek nyilatkozhatni
 „tettük; s kinyilatkozatom, hogy a' Pro-
 „visoriai Országlószerék, a' melly itt, a' Por-
 „tugalliai Constitúciónak megérkezéséig
 „fenn fog állani; a' leszen, mellyet én a'
 „zon Dekretomban kifejeztem, a' melynek
 „mai napon lejendő kihirdettetését meg-
 „parancsoltam, s a' melynek végrehajta-
 „tását, a' Portugalliai Constitúciónak meg-
 „érkezéséig, a' fiamra, a' Koronaörökös
 „Princzre bízom.“

Itt következik továbbá ezen környül-
 állásos tudósításban a' Királynak azon De-
 kretoma, 5 cikkelyekben, melly által az
 Országlást Brasiliában Provisoriai módon
 „a' Koronaörökösre, s ennek halála tör-
 „ténvén, a' Koronaörökösre bízta (*), s
 „mind ezek után illy sorokon végződik a'
 „tudósítás: — „Eddig terjednek azon tu-
 „dósítások, mellyeket Lisbonában és An-
 „gliában a' Rio-de-Janeirói történetekről
 „vettek — de nagyon elfogódott szívvel s
 „nem minden félelem nélkül várták az újabb
 „s több szerencsétlenségekkel viselő törté-
 „netekről szollható leveleket is, ezen, részint
 „a' Királynak eljövetele részint a' világ' két
 „felgollyobisain uralkodó revolúziós moz-

gások miatt illy nagyon felérzékenyült fő-
 városból, s Brasiliának egyéb részeiről is.“

Török Birodalom.

A' Konstanczinápolyból Jul. 25-dikén
 indult tudósítások szerént úgy tartathatik a'
 Moldvai és Oláh Országi revolúzió, mint
 ha egészen elvégződött volna: hanem
 Candia szigetén fordultak ismét nagyon
 fontos támadások elé. — A' Török hajós sereg
 Julius' 13-dikán a' Dardanellákat ismét el-
 hogyván, evezését Sámós felé vette, mely-
 nek lakosai a' Shala-nuovabéliekkel egyet-
 értőleg, kifüggesztették a' revolúziós zász-
 lókat. Kievezése után a' Chiosi öklökben
 látták ezen hajós serget. — A' Moréai fél-
 szigeten most is előbbeni állapotjukban
 vagnak a' revolúziós környülállások. —
 Konstanczinápolyban azolta, hogy a' Csá-
 szár egy megintő Fermant (**) adott ki,
 folytatában meglehetősen csendesség uralkodik.
 Az idegen Udvaroknak itt lévő Követeik
 naponként Conferenciákat tartanak a'
 Reis-Effendivel — s Julius' 17-dikétől fog-
 va, midőn Odessából egy postahajó meg-
 érkezett, az Orosz Követség s a' Diván
 közt is gyakori öszszegyűlések esnek,
 mellyeknek resultatumát nagy kívánsággal
 várja a' nép.

Spanyol Ország.

Az Országlószerék minden Politikai vagy
 Polgári Kormányozókhoz parancsolatot
 küldött, hogy a' Világlatká tétetett Barát-
 klastromokat, Univerzitatekka, Collegiu-
 mokká, Oskolákká, s egyéb jó tételt in-
 tétetékke tegyék. — Egy kisded Könyv,
 melly mostanság jött világ' elsőjébe, nagyon
 meglepte az Olvasók' figyelmét, azért a'
 többek közt, hogy azt jóvalja az író a'
 Portugallusoknak, hogy mindent ellenke-
 zőleg tegyenek azzal, a' mit a' Spanyolok
 tesznek. A' könyv czime ezi: „A' Por-
 tugallusokhoz intéztetett ta-
 náclások“

BEREGHI INNEP.

Mint történhetett az, hogy Ungvár Vármegyei Fő-Ispán, Szent-István Rendbeli Keresztes Vitéz, Cs. Kir. Kamarás Méltós. Nagy-Lónyai 's Vásáros-Neményi LÓNYAI GÁBOR Úrnak Ő Nagyságának Beregh Vármegyei Administratorságába való belépését, melly Beregszázon ezen eszt. Május' 23dikán a' legnagyobb pompával ment véghez. Újságleveleink által a' Hazával senki nem közölte, alig tudnánk érteni, ha azt nem gondolhatnánk, hogy a' Vendégek ezt a' Beregiektől reménylették, a' Bereghiek pedig szerénységből a' Vendégeknek hagyták. Amazoknak reménységeket igazságosnak, ezeknek szerénységeket szépnek is valljuk: de megtörténvén a' csorba, 's mind azoknak rövidségekkel, a' kik ezen fényes innepnek tanúi nem lehettek; annál illőbbnek látjuk elhíresztelni, mivel ez nekünk alkalmasosságot ad figyelemessékké tenni a' távollakókat is azon Beszédre, mellyek nyomtatásban a' Pataki Ref. Collégium' Typographiájában 23 lapon negyedréten kiadattak. Azokat, mint haladásunknak csalhatatlan jelét, nem lehet álmétkodó örömnélkül olvasni.

Az első hat lapon áll az a' Deák Beszéd, mellyel Beregh Fő Esperest Főtisztel. Laurencsik Kereszthely Úr a' Fő-Ispáni Helytartót a' Megye' Kiküldöttjeivel a' határon elfogadta. Második az, mellyel a' Megye' második Al-Ispánja Mélt. Báró Prényi Zsigmond Úr a' Gyűlést az Innep' napján felnyitotta, magyar nyelven, mint mind azok a' mellyek azt követik. Harmadik a' Fő-Notárius Tek. Komlósy László Úré, a' megnevezett Báró Al-Ispán Úrhoz, ki ezen Megyét három eszt.

olta Fő-Ispáni Helytartó 's Első Al-Ispán nélkül kormányozta. Az Országszerte ismeretes nagy férjflu itt teljes mértékben vette nagy érdemeinek legszebb jutalmát, 's a' Thraeybulus' két olajágból font koszorúja lelkesen van előhozva; boldog a' ki így dicsértethetik 's illy férjflutól dicsértetik! Negyedik Beszéd az, mellyel a' Fő-Ispán, a' maga Helytartótól székébe ülven, a' Megye' kormányát átvette. Ötödik a' Fő-Notáriusé, 's hatodik az Al-Ispáné, amaz 6, ez 5 lapra, mellyek nekik olajkoszorúkat érdemlettek. Az elsőből közöljük e' sorokat, tudván, hogy ezek a' lelkes Olvasóknál kedvesebbek lesznek, mint ha az innep' fényességét festenénk.

„Az igazán a' boldog tartomány, és az a' szerencsés nép, melly a' maga fő kormányozójának behelyheztetését 's hivatala' elkezdését víg kiáltások közt fogadhatja. Akkor midőn ennek örül, és addig, míg így örül, a' maga polgári lételének is örül.“

„Nagyságod örökösíti nagy nemzettségében azon fényt, mellyel az hajdan is ragyogott. Hetedik Nagyságod abban, a' ki Fő-Ispáni székben ül. Már a' XII. és XIII. századokban Lónyai Jónás, Vincze, Kozma, Fő-Ispánok voltak. Pál Zemplényi Fő-Ispán követte őket. Albert Fő-Ispáni méltósága mellett, Karán-Sebesi Bán is volt; de legközelebb Zsigmond, kivel Nsgod a' dicsőség és érdem mezején egyarányú lépésekkel fut. Az elsőben Krasznának, mint Nsgod Ungnak, majd ismét Bereghnek, a' maga honjának lett Fő-Ispánja; 's ez a' Zsigmond volt az a' ki Ország' Nádor-Ispánjának is candidáltatott. Nem említem Lónyai Jánost, Pétert, Istvánt, Kállói, Tokaji, Dévai Ezeredes Kapitányokat; Daróczi Ferencz Camerae-Prae-

sesnek és Bereghi Fő-Ispánnak valamint birtokaira, úgy fő rendű hivatalaira nézve is Nsgod méltó Unokája." (Mi ide tesszük, hogy Lónyai, talán András, Várad-i Püspök volt, és hogy a' Lónyai háznak egyik leánya, Anna, Kemény János Erdélyi Fejedelemnek hitvese vala.)

Az új Kormányozó, 's a' lelkes Al-Ispán 's lelkes Fő-Notárius Beszédeiből mind kiírni, a' mi a' kiírást érdemlené, tiltja a' hely. Nekünk elég, gondosabb Gyűjtőinket figyelemre ébreszthetni, hogy ezen szép Beszédeket szerezzék meg, 's tegyék félre Maradékjaiknak. Boldog Megye, mellynek Tisztviselői lelkeiket tudományok által nemesítik, 's ez által is a' Nemzeti Cultúrát emelik!

Erdélyből N. Enyedről Jul. 25-dikén 1821.

A' szép tettek mentől ritkábbak, serkentésül a' köz esmértetésre annál érdemesebbek. A' tudományok előmozdítását eszközölni; a' földmivelő szegény alattvalókon könnyíteni; a' kitétetett idegen árdatlant, mint tulajdont, úgy venni gondviselés alá, nemes érzésű lelkeknek szép művei.

Illyen szép tettek levének nyilvánosságosok e' folyó 1821-dik esztendő Sz. Jakab Hava 13-dikán, T. N. A. Fejér Vármegyében Koslárd nevű helységben egy testamentum felbontásával. Ott e' folyó esztendő Boldog Aszszony Hava 30-dik napján, a' köz jó eránt buzgó emberiség tövisszel tellyes b. e. M. Cseszvei Méltóságos Miske József Ur hirtelen elhagyta a' halandóságot: de a' földön is halhatatlanságot nyert, szép lelkű Özvegye Méltóságos Fronius Károlina egygyezésével is megerősített, utolsó rendelése. A' midőn

1) A' N. Enyeden virágzó Ref. Nemes Collegiumnak 10,000 az az tíz ezer

német forintokból álló tőke-pénz adott által olly intézettel, hogy annak Fő Méltóságú és Tiseteletes előljárói, azzal a' szükséges könyveknek bővítésére, a' hasznos munkáknak kinyomtatására, mentől előbb egy könyvnyomtató műhelyt állítsanak fel; interesséből a' tőke pénznek minden esztendőben, ugyan az említett Fő Oskolában négy szegényebb sorsú nemes ifjak, a' kik erkölcsi szép tulajdonságaikkal tanulásbeli előmenetelekkel magokat mások felett megkülömböztetik, segítessenek-fel, és a' nagy lelkű jóltévő emlékezete fenn-tartására, a' tudományok elősegillése a' jó igyekezetűeknek serkentésével így köttessék össze.

2) Számos szolgáló alattvalóinak, Nemes A. Fejér és Hunyad Vármegyékben, könnyítésére az végső rendelése, hogy az 12,000 az az tizenkét ezer forintra telő, buza, törökbuza és pénzbeli segedelmeknek, mellyekkel nem csak a' szomorú emlékezteti 1816-dik és 1817-dik esztendőben az éhel-halástól megmentődtek, hanem megkülömböztetőleg sorsok egyébként is hordozhatóvá lett, vissza fizetésire ne kényszeritessenek, egészen nékiük ajándékoztassanak, az emberi szeretetről bizonyító ezen rendelést a' nemes érzésű Méltóságos Özvegy is örömmel elfogadta, 's gyönyörűségét érzi végrehajtásában.

3) Gyermekeetlenek lévén a' N. Méltóságos Ur, és élethen lévő kegyes Özvegye, mint egy három hónapos ártatlan idegen tsetsemős leánykát, a' kit a' mult esztendő Virág Vasárnap estvéjén az udvár kapujához letéve, egy kosárba helyeztetve, szépen bépólákva, találtak a' tselédek, a' bejelentésre egész örömmel magokhoz bévitették, a' gondviseléstől nékiük rendelt gyermekhez anyai és anyai kötelességet vettek magokra, dajkát fogad-

tak, megkereszteltették, 's mint sajátjokat úgy ápolgatták; a' talált szerencsétlen, szerentséssé lett. Számára utolsó rendelkezésében a' keresztény főlebarát, szerzeményeiből 12,000, az az tizen két ezer summa pénzt, fekvő jószágot, hagyott. A' gyermeket anyai indulattal szerető Méltóságos Özvegy, azokat, a' talált leányka boldogíttására, nem tsak megtartani, hanem szaporítani, ötöt jól nevelni, 's ha Isten engedi annak idejében tisztességesen férjnek adni, magát kötelezte.

Aldott légyen emlékezete b. e. M. Cseszvei Méltóságos Miske Jó sef Urnak! Ellyen az árvát nevelő Méltóságos Özvegy! a' megholttól tanuljanak élni: az élőtől a' boldogság igaz útján járni. Méltóképpen magasztalni ezen magokban szelid fényű intézeteket nem tudom. A' pislogó métseske mit is tehet, a' rogyogó napfény emelésére. Azok, a' kik jóltévő következéseit érzik, és érezni fogják, méltóképpen meghálálják.

Elegyes Dolgok.

Alig végeztük-be a' fenn eléfordult tudósításokat 's már kaptunk valami újabbatis a' Rio-de Janeirói történetekről, a' melly szerint, fájdalom! a' feljebb leirt lárma sokkal véresebb és veszedelmesebb volt, mint eladatott. Ezen újabb tudósítással Máj. 23-dikán indult-meg a' postahajó, 's ennek ez a' foglalatja: — „Itt (Rio-de-Janeiróban) April. 22-dikére virradó éjjel szörnyű dolog történt. A' Kereskedők a' Börsén lévén 's holmi politikai dolgokról tanácskozván, nagyon heves vetekedések után meghatározatott, hogy addig, míg a' Lisbonában munka alatt lévő Constitú-

zió megkészlhetne, proklamálják a' Spanyol Constitúziót. Éjszél tájban 4 Deputátusok a' Királyhoz menvén ezen határozással, ezt ő Fige, mint feljebb megíratott, megerősítette 's Dekretumot is hirdettetett-ki felölle: hanem Don Pedro (a' Koronaörökös) a' dologban tellyességgel meg nem akart egyezni, kinyilatkoztatván, hogy a' Lisbonai Constitúciónak megérkezése előtt semmi több újítást nem kell tenni, 's annyira megboszsizkodott a' történt lépésekért, hogy maga a' Kastély' kasszáryájába menvén, a' Vadászoknak parancsolatot adott, hogy S. Christovaóhól a' városba mennyenek-be. A' katonák ezen parancsolatnak engedelmessédek: és reggeli 3 óra tájban, éppen Husvétvasárnapra virradólag a' Praya-dos-Mineiros nevű piacra rohanván, a' Börsének éppen a' kapujára egész tüzet adtak, 's azután oda, kardot rántván, berontottak, 's valami 40 embert megöltek 's valami 300-zat megsebesítettek. Sokak a' tengerbe ugordván oda veszték; a' habok között 12 holt testet huztak-ki. Minekutánna mindenek elvégződtek, így szoll a' tudósító, én is megjelentem a' Börsén; irtóztató dolgot láttak szemeim; a' holt testeket ugyan már eltakarították volt onnét, hanem a' vér még folyt a' pádimentumon; az épület oszlopai mind öszsze voltak lövöldöztetve, 's az asztalok és székek, öszszetörtetve. Illy következesei vagynak a' revolúzióknak!“

B é c. s.

Császár és Király ö Felsege a' Laibachi Püspököt, Fő Tisztelendő Gruber Augustin Urat, Cs. K. Titkos Tanácsossággal méltóztatott kegyelmesen megtisztelni.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.

(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).